Рік II. ч. 94. (250) Неділя, 4. травня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-30
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

У Греції немає ніодного анґлійця

БЕРЛІН, 3. V. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

У **Греції** відділи німецької армії скінчили займати **Пельопонез**. На грецькому суходолі вже нема ніодного здібного до бою анґлійця. Німецькі війська дігнали в південних пристанях Пельопонезу останки анґлійців, що втікали, та взяли їх у полон, заки вони ще встигли всісти на кораблі. Число полонених, що їх захопили при тій нагоді, підвищилося до 8.200 вояків. 30. IV. німецькі повзи затопили в коринтійському заливі один ворожий транспортовий корабель, а другий примусили здатися.

В **Північній Африці** більші відділи німецьких та італійських боєвих літаків бомбардували багато разів із добрим вислідом ворожі оборонні становища біля **Тобруку**. Німецькі та італійські бомби примусили мовчати ворожі артилерійські батерії й викликали нагальні вибухи в твердині **Пілястріно** й у складах муніції. Відділи німецьких боєвих літаків взяли успішну участь у боях на землі, зістрілили в летунських боях 4 ворожі ловецькі літаки типу Гюрикен і знищили ще один літак на землі. Морська артилерія зістрілила на **Середземному морі** 4 британські водолітаки.

Озброєні стежні літаки бомбардували з особливим успіхом одно заведення воєнного промислу на південному побережжі Анґлії і затопили на південь від **Плімавт** один ворожий торговельний корабель. Далекострільна морська артилерія успішно обстрілювала ворожі кораблі перед **Дувром**. Останньої ночі відділи німецьких боєвих літаків знову обкинули розривними і запальними бомбами привозовий порт **Ліверпулю**. Вони викликали великі пожежі й багато вибухів між важними під воєнним оглядом обектами пристані й міста. Дальші летунські атаки зверталися проти портів, промислових заведень і летовищ у південній і південно-західній Анґлії. Над морською базою Скапа Флов німці зістрілили два загородні бальони.

Ані вдень, ані вночі не було ніяких ворожих боєвих дій над Німеччиною.

В боях у Македонії і Тракії відзначився особливою хоробрістю майор **Еш**, капітани **Маєргофер** і **Пфайфер** з одного гірського стрілецького полку, майор **Бібан** і капітан **Нітше** з одного піхотного полку і майор **Гіршер** з одного артилерійського полку. Поручник одного стежного відділу в Африці **Вольф**, знищив сьомий ворожий повз.

Новий грецький уряд

АТЕНИ, 3. V. — Президент нового грецького уряду, **ґен. Цолякоґлю**, видав заклик до грецького народу. В ньому пишеться, м. ін.: *„Після зайняття Атен німцями, після втечі анґлійців і після того, як король покинув край, не може бути мови про дальше ведення війни. Грецький нарід мусить брати факти такими, як вони є. Греція потребує сильного й авторитарного уряду, тому він рішився в порозумінні з ґенералами грецької армії створити новий уряд, що спирається на волю грецького народу. Мета уряду — забезпечити народ і край. Кожний грек помагатиме своєю льояльністю урядові, що всіми силами старатиметься усунути важкі наслідки війни"*. Ґен. Цоляко́ґлю згадує про минулі бої, підчас яких він був командантом, що високо піднесли честь грецької зброї, бо грецькі вояки виявилися гідними потомками героїв зпід Маратону, Термопілів і Плятеї. Ті самі причини, що примусили його видати наказ скласти зброю з уваги на безнадійність дальшої боротьби, спонукали його сьогодні закликати всіх громадян, щоб пішли за його проводом і взялися до праці над відбудовою дорогої грецької батьківщини. Відклавши на бік чужі й приватні інтереси — всі повинні віддатися праці для добра народу, щоби Греція жила далі та щоб народові забезпечити працю й мир. Нікому не вільно вагатися, всі повинні вчитися, що лежить у їхніх можливостях. Числю на патріотизм кожного з вас!"

Бої в Іраку

РИМ, 3. V. — У пятницю ввечері прийшло до відкритих боєвих дій в **Іраку**. Про те повідомили з Іраку пресову агенцію „Мондо Арабо". Британські літаки заатакували бомбами іракські війська, які окружили летовище **Габбанія**. Іракські війська відповіли гарматним вогнем. Крім того британські літаки намагалися заатакувати місце замешкання іракського премієра Кайлянія.

У звязку з тими подіями повідомляють, що іракський уряд звернувся з відповідною заявою до народу, в якій зазначив, що Ірак змагав до того, щоби вірно виконувати свої зобовязання супроти Анґлії. Доказом того є те, що Ірак погодився, щоб анґлійські війська висіли в **Басрі**, але тільки з метою їхнього переходу через Ірак. Коли Анґлія не дотримає тієї клявзулі, тоді іракський уряд ужиє всіх засобів охорони, щоби боронити національних прав Іраку. Від населення уряд зажадав спокою й довіря. Останніми днями уряд наказав усе, що треба, щоби закінчити мобілізацію армії. З тією метою покликали багато річників. Від анґлійського посла в **Багдаді** уряд Іраку дуже рішуче зажадав, щоби ті британські відділи першого індійського контингенту, що їх 19. і 20. м. м. завантажили на кораблі в Басрі й тепер ще перебувають в Іраку, негайно вїхали в напрямі Палестини, згідно з договором. Далі анґлійському послові заявили, що коли б анґлійці висадили в Басрі другий транспорт, поки ще відійде другий, то тоді Ірак виступить проти того зі зброєю в руках.

Нова Европа

Краків, 3. травня 1941.

З утечею останнього анґлійського вояка із грецького півострова, остаточно до решти звільнилась Европа від небезпечної анґлійської „опіки". Завдяки непереможній німецькій армії дістали нині змогу свобідно дихати ті, що їх перед 20-ма роками віддав був анґлійський імперіялізм своїм пупілям на поталу.

Своїм власним життям зажила Словаччина, в радості і з вірою в найкращу будучину кладе підвалини під свою відновлену державу Хорватія, повертають до материка гноблені ще перед трьома тижнями сербами македонські болгари. Завдяки далекозорій політиці Фірера й завдяки незрівняним, небувалим в історії успіхам німецької зброї кристалізується нове обличчя Европи. І політично і господарсько Европа входить на нові рейки. Сліди версайського диктату не тільки затираються, але й щезають.

Новий, бадьорий дух проймає всіх, учора ще внаслідок версайського диктату покривджених, а нині вільних. Ті, що вчора були без голосу та впливу, нині мають змогу причинятись своєю конструктивною працею до будови нового життя на европейському суходолі.

Причини передвоєнного „балканізму" в Европі зліквідовані. Але й сам Балкан, як зародок усяких міжнародних комплікацій, перестав бути небезпечним для европейської рівноваги. Всякі малі антанти й балканські союзи для охорони поверсайської „рівноваги" на Балканах і в наддунайському басейні належать до безславного минулого.

Нові шляхи й нові перспективи життя та всестороннього розвитку розкриваються перед Европою. Ясно, що кермівну ролю в новому укладі сил і відносин на тих теренах будуть грати держави оси, які своїм досвідом і що найважніше великанськими осягами на всіх ділянках життя вправляють нині у подив цілий світ.

Нам треба вчитися багато, щоби зажити новим ритмом, щоби засвоїти собі духа нового часу і щоби якнайбільше, по наших силах, причинитися до його закріплення. Конструктивна праця над собою і серед нашого населення в новому стилі — це найважніше наше завдання. Від того, як ми його виконаємо, залежати буде наша доля і наша будучність у тому новому світі, який вже є і який ще гряде.

І Лемківщина і Холмщина, здавен-давна гноблені та експльоатовані польським правлінням, вимагають від нас багато праці. Коли зважимо, що українське населення цих земель за Польщі не мало змоги навіть учитися у своїй рідній мові в школі, не мало права творити своїх освітніх чи господарських організацій, не мало можливости читати української книжки чи українського часопису — то зясуємо собі вповні і вагу і розмір нашої культурної та господарської роботи серед нього. Вона вже почалася при нових умовинах дуже інтензивно, але все одно її ще замало. Тому треба її ще посилити та запрягти до неї ще більше конструктивних, ідейних сил.

Розбудова рідного промислу

Вже в першому році після заснування Союзу Українських Інжинірів у Кракові його члени виявили велике зацікавлення у творенні станиць українського промислу, цієї преважної, у нас занедбаної, ділянки господарського життя у Ген. Губернаторстві. Заснуваная Секції Інжинірів при господарському відділі УЦК скоординувало цю працю, так, що вона паралельно поступає тепер із працями УЦК.

З ініціятиви Секції повстала в січні ц. р. Промислова Рада і в її склад увійшли представники Господарського Відділу УЦК, Секції Інжинірів, „Українбанку" й місцевих промисловців. Головою став Кохановський, а до спорадичної співпраці запрошено фахівців від окремих ділянок промислу.

На перших засіданнях Промислової Ради розглянено промислову структуру наших етнографічних земель у Г. Г. та устійнено напрямні нашого заінтересування в ділянці промислу, беручи під увагу наші потреби, сучасну дійсність, наставлення влади та істнуючі можливості.

Накреслено ділянки, що на них треба звернути увагу: промисл торфовий, деревний, кустарний, споживчий і хемічний. У звязку з цим присвячено цим ділянкам окремі реферати фахівців.

Про торфові справи реферував інж. Ґамота, підчеркуючи теперішню опалову скруту, що дала владі підстави запроектувати на ширшу скалю експльоатацію торфовищ у Г. Г. Референт подав при тому вказівки щодо експльоатації та калькуляції.

Деревний промисл — це одна з найважніших для нас промислових ділянок з огляду на наші лісисті терени Лемківщини. Про можливості у цій ділянці інформував членів Промислової Ради інж. Лучаківський. Референт звернув увагу на такі поодинокі галузі деревного промислу: тартачництво, бокарні, скринкарні, меблярні, паркетярні, забавкарні, випалювання вугілля та інші.

Зі суспільно - господарського боку домашній промисл має для нас під теперішню пору також величезне значення. Ручні вироби, як вишивки, деревoрізьба, кошикарство, кераміка, користуються великим збутом, а пляново обхоплені у форми кустарного виробництва під одним проводом мали б чималі вигляди розвою й дали би нашій сільській людності додатковий, а часом і одинокий заробіток. Цю ділянку промислу реферувала на Промисловій Раді п-ні Ірена Павликовська.

Щодо споживчого промислу, то він надзвичайно різноманітний і саме тепер кожний його характер має запевнений уже згори збут. Звернути увагу на цю ділянку заінтересованим людям було завданням реферату інж. Рижевського. Найважніші з цих ділянок — це крупарні, мармелядярні, фабрикація соків, скуп, консервація і збут грибів і зел, фабрикація цикорій, підмінок кави і т. п.

Можливостями в останній промисловій ділянці, а саме: хемічній і звязаних з нею побічних промислових галузей, займалася Промислова Рада у звязку з рефератом д-ра інж. Вертипороха. Референт підкреслив зокрема такі галузі цього обширного промислового ділу: фабрикація крохмалю, декстрини, фарб, кіту до вікон, косметично-перфумерійних артикулів, вапнярки, цегольні, каменоломи, добування шутру й піску, фабрикація ізоляційних матеріялів і будівельних брикетів, скупсортівня й збут ганчірок. У цих ділянках істнують великі можливості для підприємчивих одиниць.

Кожний реферат кінчався оформленими проектами конкретної реалізації порушених можливостей даної ділянки. Їх передавала Промислова Рада на руки Керманича Господарського Відділу УЦК для дальшого використання істнуючих можливостей. Кожний з референтів зобовязується надальше піклуватися даною ділянкою промислу й спомагати фаховими радами охочих закладати промислові станиці аж до кінцевого використання реферованих ним можливостей.

Засідання Промислової Ради відбуваються щопонеділка в год. 19-ій в бюрах Господарського Відділу УЦК, Зелена 26, м. 7. Засідання доступні для всіх громадян, зацікавлених у розбудові рідного промислу.

---o---

ДЕНЬ 1. ТРАВНЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 3. V. — День 1-го травня, як націонал-соціялістичне свято німецького народу, обходили цього року без великих маніфестацій, як у мирних часах, та все ж таки незвичайно святочно й поважно. Кульмінаційною точкою святкування була маніфестація в Авґсбурзі, де промовляв заступник Фірера — Рудольф Гес. Підчас цієї маніфестації іменовано „піонірами праці" державного керманича Амана, міністра Онезорґе й проф. Мессершмітта. Одночасно низка заведень і фабрик одержала плякети „націонал-соціялістичного зразкового заведення". В рамах урочистостей в інших містах, м. і. у Берліні, надано хрести воєнної заслуги заслуженим робітникам із усіх областей Великонімеччини. В усіх заведеннях відбулися відправи, торжества й товариські сходини.

---o---

ВІЙНА У ГРЕЦІЇ ЗАКІНЧЕНА.

БЕРЛІН, 3. V. — Після зайняття цілої Греції — грецьку кампанію можна вважати за покінчену. Одночасно підкреслюють, що це тільки частина боротьби за Середземне море.

---o---

ЗАНЕПОКОЄННЯ В АВСТРАЛІЇ.

САН ФРАНЦІСКО, 3. V. — Як повідомляють із Сідні, серед австралійського населення панує велике занепокоєння про долю численних членів їх родин, що брали участь у боях на терені Греції. До уряду в Сідні надходять щоденно з усіх сторін краю телеграми з запитами про своїх найближчих. Тому, що австралійський уряд не дає в цих справах ніяких інформацій, занепокоєння серед населення ще більше зросло.

Греки дякують Фірерові

БЕРЛІН, 3. V. — Мешканці міста Гревена у Греції переслали на руки канцлера Гітлера лист, такого змісту:

„Його Ексцеленції Канцлерові Великонімеччини й Вождові німецького народу, Адольфові Гітлерові в Берліні.

Грецьке населення міста Гревена та околиці висловлюють особисто Його Ексцеленції та хоробрим німецьким військам, а особливо боевим летунам, — найглибшу й насердечнішу подяку й одночасно вдячність за бездоганну й приязну поведінку супроти безборонного населення.

Повновласники ради міста Гревена: Архиепископ Ґарвасіос, посадник Йогані Ґудсіяс; Деметріюс Кояліс, голова адвокатської палати; Десертіюс Кантрас, голова торговельної палати".

---o---

Зміни в уряді Черчіля

ШТОКГОЛЬМ, 2. V. — Президія ради міністрів Англії подала до відома про важні зміни, що зайшли в уряді Черчіля. Міністер комунікації підполковник Мур-Бребесон іменований міністром летунського виробництва після лорда Біверброка, що став державним міністром. Міністерства мореплавби й комунікації злучені. Міністром цих обох ресортів іменовано Літерса, що досі був дорадником у вуглевих справах у міністерстві мореплавби. Дотеперішній міністер мореплавби Кросс іменований високим комісарем Австралії. Парляментарним комісарем у міністерстві комунікації іменований полк. Левелин, а Монтеґ парляментарним секретарем у міністерстві летунського виробництва.

---o---

Хорватія прийняла протижидівський закон

ЗАГРЕБ, 3. V. — Хорватська рада міністрів ухвалила 30. IV. у трьох читаннях проект протижидівського закону, що його ще того ж дня прийнято й підписано. Цей закон під ідейним оглядом відповідає нім. расовим законам. Він ділить громадян на дві катеґорії, а саме: на повноправних громадян, приналежних до хорватської національности та жидів. В інших точках закон передбачає, що переведені від 1. листопада 1918 р. зміни родових назвищ уневажнюється. Закон оповіщено в урядовім щоденнику. Він увійшов у життя.

---o---

КОМУНІКАТ
Українського Консуму в Кракові

В тижні від 5. до 11. травня 1941 визначено продажу таких приділових продуктів:

Хліб і мясо в дотеперішній кількості й ціні.

Цукор на нормальні карти (дорослі й діти) відтинки 16, 17, 18 і 19 по 300 грамів на особу.

На додаткові карти II. відтинки 16 і 17 по 100 грамів на особу.

Мармоляда на нормальні карти (дорослі й діти) відтинки 28, 29, 30 і 31 по 400 грамів на особу. — На додаткові карти II. відтинок 22 по 100 грамів на особу.

Яйця на нормальні карти (дорослі й діти) відтинок 32 по 3 штуки на особу.

Свічки (управнені до побору нафти та власники промислових льокалів) по 4 штуки за 2 місяці (квітень і травень) по крамницях продажі нафти.

Управа Консуму.

За науковий українознавчий доріст

Хто ближче цікавиться студіями української молоді, що опинилась поза рідним краєм, і потребами нашої науки — передусім у ділянці українознавства — той мусить ствердити прикру й сумну непропорційність між одним і другим. Ця непропорційність вражає тим більше, коли взяти під увагу нові, зовсім відмінні від дотеперішніх умовини, що в них можна українцям набувати знання в теперішній момент, з другого боку великі можливості, що відкриваються для добрих майбутніх фахівців-спеціялістів в українознавчій ділянці. Вправді ще тому рік на III. Зїзді НаСУСОН-а в Берліні здороводумаючі прозидники студентства стверджували ці нові обставини української дійсности, що дозволяють українському студентству нарешті кинути політику й узятися за книжку, ще тому рік хотів дехто підготовлятися до того, щоб творити „синтезу українознавства", але — як показує практика — ця охота не знайшла сильнішого відгомону серед молоді. Одна її частина витрачує час та енергію на розбивання доцьогочасних своїх здобутків (пор. нпр. аферу з берлінським „Заревом"), інша ж частина, виголодніла за т. зв. вільними фахами, що до них не було для нас масового доступу за польських часів, як нпр. медицина, техніка, ветеринарія, дентистика й і т. п., звертає туди все своє зацікавлення.

Україністичні науки, як українська історія, література, мова, географія, етнографія й ін. належать сьогодні до виїмків, як предмет студій молодого українця. На пальцях можете полічити студентів-україністів у Берліні, Празі, Відні чи якому іншому осередку. На пальцях можна теж полічити кількість стипендістів, що студіюють українознавство. А всіх стипендістів налічуємо в новому літньому семестрі вже поважну суму, бо разом із нашими й чужинецькими стипендіями буде їх около 150 студентів і студенток!

Не раз і не двічі зустріли ми „виправдування" різного стилю, між ними найчастіш: як то в Німеччині студіювати україністику? Немає ж тут українознавчих катедр по університетах, немає професорів-українців і т. п.! Закид чи виправдання зовсім неслушне й фальшиве. По всіх важніших університетах Німеччини є т. зв. славістичні інститути, де з великою користю можна студіювати словянську й українську філологію, спеціялізуючись саме в цій останній. Далі існує багато східньо-европейських історичних інститутів, а врешті є в Берліні „Український Науковий Інститут" із українознавчими викладами. Коли ж іде не про німецький старий Райх, а нові терени під німецькою зверхністю, то ми мусимо тут окремо підкреслити й із гордістю піднести існування єдиної нашої „альма матері" в Празі — „Українського Вільного Університету" з українознавчими катедрами й силою наших найвизначніших фахівців-україністів, здебільшого сеніорів української науки й европейської міри вчених. Німецький Університет, празькі бібліотеки та й існування „Музею Визвольної Боротьби України", що має багато цікавих історичних, літературних, етнографічних та мовознавчих матеріялів, врешті ж „Українське Історично-Філологічне Т-во" все те змушує звернути увагу на добрі можливості студій україністики в Празі, та — нікуди правди діти — на замале використання цих можливостей збоку української молоді! А зокрема під цю пору!

Не рідко можна теж почути „виправдання", мовляв, українознавчих фахівців виховає нам терен потойбіч річок. Так, але нам треба теж україністів озброєних новими европейськими методами досліду й такі можуть підховатися тільки поцейбіч. Ми не хочемо ширше розводитися над цією проблемою, тільки вкажемо таким „виправдникам" сьогоднішнього стану студійних зацікавлень, нпр., на такі факти: Є в Мінхені єдина на цілий світ тепер катедра назовництва (ономастичних дослідів) і веде її заслужений на цьому полі світоч проф. Шнец; чи не добре було б хоч одному українцеві присвятитися таким студіям, власне використовуючи теперішню нагоду? Або: Е в Берліні єдиний у цілому світі інститут родознавства й практичної расології „Райхсштелле фир Зіппінфоршунг"; чи не треба б нам мати хоч одного фахівця в цій ділянці? Або знову: Якраз недавно відчинили в Надмайнському Франкфурті „Інститут Жидознавства"; чи для наших зажидівлених теренів не прийде коли пекуча потреба мати й тут свого фахівця? І т. д. Можна б множити приклади, де модерне наукове українознавство виказує недостачу окремих фахівців.

Як член берлінської комісії ДоФУС-а, зокрема ж як референт „доради в студіях", уважаю за доцільне звернути увагу ширшого громадянства, передусім нашої молоді, що приступає чи приступить щойно до студій, на ці всі справи в добрій вірі, що служу тим нашій загально-національній потребі. Коли б я схотів із поданих угорі міркувань витягнути деякі висновки-постуляти, то вони виглядали б так:

1. Українська студентська молодь має обовязок — використовуючи теперішній пригожий момент для студій — присвятити більше уваги й зацікавлення українознавству в найширшому розумінні цього слова.

2. ДоФУС забезпечує стипендією принаймение одного студента-початківця в таких українознавчих ділянках: українська історія, географія, мова, література, етнографія.

3. Вчителі-україністи наших середніх шкіл постараються підшукати здібних кандидатів серед молоді й їм поручити такі студії.

4. ДоФУС забезпечить принайменше по одному з заавансованих студентів-україністів у згаданих ділянках науково-дослідчою стипендією (нпр. у формі асистентур, чи наукових аспірантів при Українському Університеті в Празі), що вможливила б їм габілітацію в даній спеціяльності.

Доц. Д-р Ярослав Рудницький

—o—

о. ІВАН КОТОРОВИЧ

Тернистий шлях Холмщини

В 25-ті роковини великої і трагічної холмської еміграції в глибину царської імперії, яка витиснула таку сильну пляму на долі і характері сучасної української Холмщини, містимо оці спогади о. Івана Которовича, одного з провідників тієї еміграції й найстарших українських духовників на Забужжі.

Це вже 25 років! Як давно, немов перед віками, і як близько. Молоді й наймолодші вже нічого про цей шлях не знають, старші й найстарші в злиднях, чи недостачах позабули, бо життя не стоїть на місці, воно перекочується, йде вперед за відвічними Божими й людськими правами. А все ж рік-річно, коли задзвонять великодні дзвони й покотиться їхній веселий гомін по розлогих холмських нивах, пригадуються ці понурі етапи, якими довелося пройти цей трагічний шлях, наче на велику прощу. Хоча — і хто його зна — може була це також дорога тієї холмської вітки українського народу туди, до серця України, по світло пробудження й національної свідомости...

Насправді ці 25-ті роковини холмської еміграції минули вже перед роком і „Краківські Вісті" згадали про них в окремій статті п. Петра Олійника, (ч. 84, з 1940 р.), пригадавши, що літом 1915 року почався відворот царської армії з Холмщини, а вслід за ним і виселення майже всього українського населення. На приказ царського військового командування, не лише вивезено з цих земель усі урядові і громадські установи, але й примусово виселено майже все українське населення. Виселюванння тривало два повні місяці, від початку червня до кінця липня.

Наш, грубешівський, повіт виселено в половині червня. В найкращі дні военного літа 1915 року наспів цей суворий наказ і годі було йому протиставлятися. Дня 15. червня 1915 р. ціле моє село, де я діяконував (Гостинне, на Грубешівщині) мусіло вирушити в далеку, невідому дорогу, лишивши все, що довелося нажити довголітньою і важкою працею. Селяни забрали з собою лише живий інвентар: коні, корови, безроги, навіть курей та все, що можна було покласти на віз. Хто не мав воза й коней, мусів обійтися тим, що міг завязати в „тлумак" на плечі. Ніхто не знав, куди й як довго прийдеться йому мандрувати.

З великим сумом і плачем прощалися люди зі своєю церквою, біля якої жили й виростали. Коли з високої дзвіниці спускали дзвони, село заридало гірким плачем. Та вже відступали останні царські стежі, надходили австрійські війська. Стежі ці підганяли чим скоріш у дорогу.

Покидаємо село. Майже кожний поступає на кладовище відвідати ще востанне могили своїх рідних.

Першу ніч таборуємо за селом Богутичі, в якому що-друга гостинська родина має свояків і знайомих. 16. червня відїхали до села Ярославця, за Грубешевом, по дорозі на Холм, де в лісі, немов табор циганів, постояли декілька днів. Тут прийшлося позбутися й усіх безрог, бо вже далі годі їх було гнати. Люди понакладали цілі вози мяса, яке нікому не було миле. Навіть і їсти не було як, бо ось над нами вже гуркотіли австрійські, чи німецькі, літаки, а до них стала стріляти царська артилерія.

20. червня виїхали ми далі. В лісі за Ярославцем мали ми перший випадок. Сполохалися коні Івана Годлевського з Которова, він упав з воза на дишель, коні вгналися в ліс, розторощили віз об якийсь пень і господар згинув на місці. Ціла валка моїх парохіян заніміла від суму по тім випадку.

Увечері того дня доїхали ми до села Каменя під Холмом. Кожної ночі мали ми звідти нагоду дивитися на південь, де займалися великі червоні пожежні заграви: це горіли покинуті рідні села.

(Далі буде).

З голосів преси

Народини самостійної Хорватії

Під таким наголовком помістила „Берлінер-Берзен Цайтунг“ з 1. V. розмову свойого кореспондента в Загребі, **д-ра Вальтера Гаґемана** з хорватським міністром війни і заступником голови держави **ґен. Кватерніком.**

Д-р Гаґеман відвідав ґен. Кватерніка в міністерстві війни, що — подібно, як і інші хорватські міністерства — примістилося в будинку колишнього бана Хорватії. Після того, як військова сторожа перевірила особисті папери, д-р Гаґеман увійшов на подвіря, де стояло авто міністра війни, прикрашене побіч хорватських ще й німецькими та італійськими хоругвками. В передпокої зустріли кореспондента старшини молодої хорватської армії. Ґен. Кватернік прийняв його в малому сальонику. Ґенерал мав на собі військовий однострій із відзнаками орґанізації Усташа.

— Ви хочете знати, — запитав ґен. Кватернік бездоганною німецькою мовою, — як прийшло до хорватської революції? Шлях не був легкий. Підготова почалася понад 20 літ тому. Перші заходи я поробив тоді разом із одним іще молодим адвокатом, **д-ром Анте Павелічем,** сьогоднішнім головою держави. Незабаром ми прийшли до переконання, що безперечно хтось мусить заступати справу майбутньої хорватської держави за кордоном. Д-р Павеліч перейняв завдання навязати й утримувати звязок із **Берліном та Римом.** Як він, так і я — ми з певністю передбачували, що великі національні революції Німеччини та Італії доведуть до нового впорядкування Европи... Від самого початку ми знали, що серби — це майстри обману та що ми не можемо довіряти їхнім обіцянкам...

Крім того д-р Павеліч орґанізував хорватів скрізь поза межами своєї батьківщини. Особливо успішна була його діяльність у **Південній Америці,** де він зорґанізував 80 хорватських груп. Одночасно він збирав довкола себе всіх визначніщих людей, щоб на всякий випадок мати відповідний штаб.

Рухом у краю кермував до 1936 року сам ґен. Кватернік. Після того провід перебрав **д-р Ніле Будак,** що вернувся зза границі. Ґен. Кватернік розбудовував цілу революційну орґанізацію. Згодом вона обняла ввесь край і нараховувала від 35—40.000 здисциплінованих членів. Сербська влада, яка знала тільки офіційні письма й летючки орґанізації, не визнавалася в її революційному характері. Ґен. Кватернік поширив хорватську національно-революційну ідею в армії. Наслідком того, коли пізніше прийшло до війни, хорватські вояки відмовилися воювати проти держав оси і добірні їх відділи зайняли сербські установи. Крім того національна пропаґанда працювала серед урядовців та членів різних орґанізацій.

„Ми побачили — казав далі ґен. Кватернік — у рішальних хвилинах, що наш апарат працював бездоганно. Нам вдалося зберегти перед зірванням важні комунікаційні шляхи. Ми змогли також припинити безпотрібний пролив крови тому, що цілі сербські відділи склали зброю. Ми підготовили також і широкі маси населення на прихід рішальної хвилини. Пригадайте собі, з яким захопленням зустрічали німецьке військо в Загребі і навіть у найменших хорватських селах. Кожний тоді знав, про що йде і що німці прийшли як друзі і визвольники. Без огляду на всю підготову не можна було би перевести хорватської революції, коли би на хорватській землі не зявилися б переможні німецькі війська“.

„Наші теперішні завдання — всміхнувся ґен. Кватернік — будова вільної Хорватії у тісному звязку й дружбі з державами оси. Наша внутрішня політика буде тоталітарна, досвід держав оси, відповідно пристосований до наших потреб, це — наш зразок. Це особливо має значіння для господарських справ. Тут наше завдання нелегке, бо ми не тільки мусимо порахуватися з міжнародним жидівством і господарським та політичним лібералізмом, але мусимо також побороти балканізацію і павперизацію країни, яку спричинила сербська влада. Все, що сербський уряд зробив для хорватів — це від першого дня був обман і насильство. Метою сербів було нищити національний характер Хорватії та її культурні цінності. Також закордонна політика сербського уряду була обманом у відношенні до національних побажань 5 міліонів хорватів, що домагалися порозуміння з державами оси“.

З державами оси

Сьогодні вже істнує хорватська держава. У її проводі стоїть 52-літній д-р А. Павеліч. Довгі роки боровся він зпоза границь краю за визволення своєї батьківщини зпід сербського панування і створення хорватської держави.

Д-р Павеліч прийняв у Загребі у будинку нового хорватського уряду при площі Степана Радіча, кореспондента часопису „Кракавер Цайтунґ“, д-ра Гаґеманна, зараз у кілька днів після того, як німецька армія ввійшла до Загребу й як д-р Павеліч прибув також до Загребу, обняв „поґлавінк“, цебто керму держави та почав орґанізувати державний апарат. Знаючи зі своїх докладних студій систему праці в авторитативних краях та ідеольоґічні основи нової держави, він розвинув будову хорватської держави саме на тих основах. Очевидно, його старий співтворець ґен. Кватернік і д-р Будак співпрацюють з ним і помагають у перебудові старого ладу. Д-р Павеліч — це вже з самого вигляду борець. Одначе на його обличчі пробиваються сліди довголітньої журби і змагань за визволення нації. Прийнявши кореспондента заприязненої держави, дуже сердечно розвинув д-р Павеліч свої пляни на найближче майбутнє ось як:

„Знаєте, Пане Редакторе, що я при уряді щойно два тижні. У нас усе є щойно у розбудові, річеві й персональні справи у перших початках. Але ми знаємо добре, чого хочемо й чого вимагає від нас нинішня година. Основою нашої праці мусить бути закріплення уряду й адміністрації, уконституовання Хорватії, як власного державного орґанізму на руїнах попередньої держави.

Передовсім мусимо завершити зорґанізування нашої армії — цього носія державних сил. Для цієї цілі можемо опертися на старшинському корпусі, що дістав вишколення ще за австро-угорських часів і на вояках, що постійно тішаться німецькою опінією добрих вояків. Наш вояк виявив свою вартість уже в годинах нашої революції. Саме тоді співділав він у цьому напрямі, щоби Хорватія не співділала з Сербами у їх божевільній боротьбі з арміями держав оси. Коли я вернувся до батьківщини, я вийшов край майже незнищеним, майже всі дороги були ненарушені, так само всякі уладження вийшли ціло, бо наші війська спротивилися наказам з Білгороду, щоби те все нищити. Що більше, наші військові формації навіть ставляли поважний опір сербським, коли ті бралися до нищення. Наш нарід заслуговує на велике признання і подяку за те, що серед тих важких обставин зумів розбудувати орґанізації, які творив маршалок Кватернік. З революційної армії повстане високий носій хорватської держави.

Під господарським оглядом ждуть нас великі завдання і труднощі. Фінансове положення є добре, зате господарське зазнало за сербських часів великих шкід. Вони руйнували його пляново.

Білгород не дбав про добро хорватського господарства, навпаки, йшли спроби виголоджувати край, а вивожування запасів з краю вже в часах мобілізації вказує найкраще на те, як Білгород ставився до елементарних потреб нашого істнування.

Тепер треба це все направляти. Ціле наше господарство мусить тепер підлягати так само, як у державах оси, державній кермі і наглядові. Надіюся, що наші господарські справи уподібняться до німецьких господарських обставин, а наш, переважно аґрарний, устрій буде щасливим доповниням для великонімецького господарства. Йому наш край може доставляти багато сировини. Жидівське питання розвяжемо радикально, як під зглядом расизму, так і з господарського погляду. Сьогодні вже видані накази, щоби замкнути всі жидівські підприємства. Але основне полагодження жидівського питання законним шляхом приготовляється вже також. Таксамо положимо кінець масонським льожам.

Політичні партії вже не істнують у нас. Вони порозвязувані не з засадничих причин, але з моральних, бо були вогнищем корупції. Носієм політичної волі у краю буде „Усташа“.

„Усташа“ має серед найширших кругів народу найкраще зрозуміння. Головно приймає його дуже щиро селянське населення, бо воно розуміє вартість власної орґанізації ще з часів сербського режіму. Також вернуться додому десятки тисяч хорватів, що мусіли опустити край в роках переслідування, ці найліпші і найвірніші наші прихильники. Там, де жиди мусять уступити, прийдуть на їх місця невинно переслідувані хорвати. В Америці маємо також біля міліона хорватів, що піддержували наші визвольні змагання і з найбільшою радістю привітали визволення.

Наша закордонна політика буде міститися в рямцях політики держав оси. Закордонна нібиполітика Сербії була нічим іншим, як спекуляцією. Ми, навпаки, підемо по лінії нового устрою Европи, що його творять Фірер і Дуче“.

—o—

II. Звичайні Загальні Збори

КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ КОНСУМ“,

кооп. з відп. уділами в Кракові,

відбудуться в неділю 11. травня 1941 в год. 3-ій попол. (15-ій) у салі УДК в Кракові при вул. Льоретанській 18, із таким порядком нарад:

1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з основуючих Заг. Зборів. 3. Звідомлення з ревізії, переведеної Союзом Рільничих і Зарібково-Господарських Кооператив у Кракові. 4. Звідомлення Дирекції з діяльности за 1940 р. 5. Затвердження білянсу за 1940 р. та уділення абсолюторії Надзірній Раді й Управі за 1940 р. 6. Розділ білянсової надвишки. 7. Затвердження прелімінаря бюджету на 1941 р. 8. Зміна § 14. статуту Кооперативи. 9. Вибір 2-х членів Надзірної Ради. 10. Внески й запити.

Білянс Кооперативи виложений до перегляду членів у домівці Кооперативи при вул. Ґродській ч. 32, І. пов., м. 20, в урядових годинах від 9—12 і 15—18. Вступ на Загальні Збори мають лише члени й тому просимо для влекшення контролі принести зі собою харчеві картки з числом уділу та особисті виказки.

Тому, що І. Звичайні Загальні Збори, склакані на день 27. IV. 1941 р. не відбулися, бо не явилася приписана статутом кількість членів, ухвали винесені на II. Звичайних Загальних Зборах будуть мати важність без огляду на скількість присутних членів.

За Надзірну Раду кооп. „Український Консум“ у Кракові: Іван Кузів, голова, — Михайло Хомяк, секретар.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ТРАВЕНЬ.

3. Субота — пр. Теодора Т.
4. Неділя — 2. Мироносиць.

— „БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСТВА З ЖИДІВСТВОМ У 18. СТОЛІТТІ". На таку тему виголосить виклад о. Всеволод Дурбак, заходом Секції Наукових Викладів ім. Петра Могили при УОТ у Кракові, Адольф Гітлерпляц 12/II, в суботу, 3-го травня, в год. 19.15. Гостям ..аді.

— НЕ МАЮЧИ ЗМОГИ віддати останню прислугу моїй незабутньої памяти Найдорожчій Матери, що померла дня 28. III. 1941 р. в Кутах біля Коломиї і там похоронена, складаю цією дорогою 250 зол. на фонд допомоги українському студентству і 250 зол. на УДК в Кракові. — Теодор Семаківський.

— ПОЧАТОК КУРСУ ДЛЯ УЧИТЕЛЬОК ГОСПОДИНСЬКИХ ШКІЛ у Криниці призначила шкільна влада остаточно на 5. травня ц. р. Український Центральний Комітет не висилає кандидаткам на курс ніяких залізничих знижок. Дозволи на їзду кандидатки повинні самі вистаратися у відносної місцевої влади (у старостві), на основі посвідки приняття на курс. — Український Центральний Комітет. 2х

— СХОДИНИ Комісії Адміністраційного і Державного Права Правничої Секції УЦК відбудуться в понеділок 5. травня в домівці при вул. Зеленій 26/III/7 з рефератом д-ра Павла Лисяка п. з.: „Підстави соціяльної політики сучасної Німеччини". — Початок сходин в 19. год. 3х

— УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР під дир. Володимира Божика, що мав виступити в Варшаві в салі Консерваторії 27. квітня, з причини хвороби 2-ох солістів виступить з концертом в неділю 4. травня. В програмі концерту українські народні пісні визначних українських композиторів.

— ВПИСИ ДО ДИТЯЧОГО САДКА В КРАКОВІ відбуватимуться дальше в днях 5. і 6. травня ц. р. в домівці садку при вул. Зеленій ч. 18, м. 1, в год. 15—17. — Садок чинник від дня 7. травня ц. р. в 9-ій год.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили в Ряшеві в березні (в золотих): Д-р Антоневич 5, Білецький Омелян 5, Богатюк Петро 3, Бардин Михайло 2.50, Вацик Мирон 10, Гец Микола 5, Голубович Олег 2.50, Ганьчук Павлина 3, Гірняк Зеновія 2, д-р Гайдучок Петро 2, Дорожинський 2, Зеленяк Мих. 5, Кікта Теодор 10, Клюфас Мир. 5, д-р Климишин Вол. 5, Коростіль 3, Кузик Василь 5, Лаврук Роман 10, Любак-Михайло 5, Манько Іванна 10, Мамчур Іван 5, Мосевич Любов 2.50, Назаревич 10, Посацький Лев 2, Посацький Степ. 2, Палидвір Мих. 2.50, Пляцко Семен 20, Сліпий Ів. 2, д-р Стронціцький 10, Стрільців Евген 5, Стефанович 5, Тучак 3, Терлецький Іван 1, Чавс Володимир 5, о. Шараневич Омелян 10, Ярославська Евгенія 1, Яцииик Іван 2, Калинюк Адам 5, Венгер Іван 2, Бабич Ольга 2, Лютий Ілярій 10, Кілин Василь 5, Кузик Дмитро 10, Клюфас Маріян 5, Головатий Юліян 10, Шкамбара Степан 20, Шкільник 5, Щирба Маріян 2, Сивак Осип 5, Сиротюк 20, Шелепетень Мик. 4, Хома Петро 10, Худоба Мик. 5, Яворський Богдан 5, Яворський Федь 3, Чехович Зеновій 5, Пасічник Олекса 5, Прухницький Роман і Ярослав 10, Сембратович Мик. 10, Нагніт Микола 10, Петрик Володимир 10, Мадай Василь 2, Коропсий Вол. 2, Куціль Маріян 3, Матейко Семен 3, Інжицький Вол. 2, Степаняк Іван 5, Кушнір Анна 10, Куровець Василь 2, Дзидзан Василь 2, Колодій Василь 20, Пизюр Евген 2.50, Мацюрак Василь 3, Федишин 2, Польняк 2, Кушнір 5, Кузик Теодор 1, Косоноцький Степан 2. — Хто черговий?

— КУРСИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ФРАНЦІЇ. Населення Франції відноситься прихильно до німецько-французької співпраці. Доказом того є те, що курси німецької мови у Франції відбуваються дуже успішно. Вони відбуваються в усіх французьких провінціях. Усюди росте число тих, що вчаться німецької мови. І це діється не тільки в Парижі, але також і на провінції. В січні ц. р. відкрили в Бордо філію Німецького Інституту в Парижі. На курси німецької мови в Бордо записалося вже понад 1000 французів.

— МАРІЯ ГАМСУН ПРО НОРВЕГІЮ. Голяндська преса подає, що жінка відомого норвезького письменника Кнута Гамсуна, Марія Гамсун, обїздить із відчитами Голяндію. Вона зазначує, що Норвегія живе зовсім нормальним життям. Англійські вояки, що прибули до Норвегії, не віддали їй ніякої прислуги. Їх поведінка була груба і це від них відштовхувало. Тому норвежці втратили симпатію до Англії.

✝

Анна з Скорецьких Семаківська

померла дня 28. III. 1941 р. в Кутах, біля Коломиї, у 84 році трудолюбивого життя. Похорон відбувся дня 30. III. 1941 р.

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за душу невіджалованої памяти Померлої відправиться в церкві св. Норберта у Кракові, при вул. Вісьльній 11, в середу дня 7-го травня 1941 р. в год. 8.30.

Просимо Рідних, Приятелів і Знайомих узяти участь у цьому Богослуженні.

Син із Дружиною.

— ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ВІДБОРЦІВ. Для скорого виконання замовлень на книжки й часописи з Ген. Губернаторства відкрили ми конта для кожного роду видань зокрема. Тому просимо ВП. Передплатників і Відборців уживати на висилку грошей ЧЕКІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ОКРЕМИХ ДІЛІВ:

„Краківські Вісті"-щоденник	ч. конта	3812;
„Краківські Вісті"-тижневик	„	3813;
„Ілюстровані Вісті"	„	3814;
„Дорога"	„	3815;
„Малі Друзі"	„	3816.

Гроші призначені на книжки, образи, картки, вирівнання рахунків за комісову продаж — висилати чеками нашого В-ва ч. 2143. Хто не має наших чеків, може купити чисті блянкети в поштовім уряді, вписати число конта й вислати гроші. Гроші з Німеччини, Протекторату й Словаччини просимо висилати дальше чеками нашого Видавництва, як дотепер: з Німеччини посилати чеками нашого В-ва ПША Берлін 68085; з Протекторату ПША Праг 78513; зі Словаччини чеками Татра-Банка, Філіялька в Братісляве, Братіслява ч. 5015 на рахунок „Украінске Накладательство в Кракове". Замовлення зі Словаччини можна висилати також на адресу нашого заступника інж. Д. Яременка, Банська Стіявніца Франтсахта. — На чеках з Німеччини, Протекторату й Словаччини просимо зазначувати, на що призначені гроші. — УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ В КРАКОВІ

Справа додаткових харчевих карток.

Повідомляємо, що додаткові харч. карти на місяць травень 1941 р. видаватимуть в УДК, Краків, Льоретанська 18., в днях: 2, 3, 5 і 6 травня від год. 8—12 і від 15—17 в такому азбучному порядку:

3. V. (субота) „ — И, І, К, Л, М
5. V. (понеділок) „ — Н, О, П, Р, С
6. V. (вівторок) „ — Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ю, Я

До одержання харч. додаткових карток вимагається предложення:

а) особистої виказки (Авсвайскарти), або посвідки реєстрації в УДК.

б) виказки вплачених датків до УДК,

в) червоної харчевої картки, а від українців з околиці Кракова, потвердження замельдування в місцевості замешкання (або також червоні харч. карти).

УДК, Краків.

— ГИДКА ТОРГІВЛЯ ДІТЬМИ В ЗЛ. ДЕРЖАВАХ. Американська поліція у Детруа попала на слід банди ґанґстерів, що торгують незаконними дітьми. Ґанґстери давали жінкам, що очікували приходу на світ таких дітей, кошти, звязані з породом і ще виплачували якусь суму за відступлення дітей. Опісля вони відпродували дітей по 1000 долярів бездітним подружжям, що хотіли адоптувати дітей.

— НОВІ ВЕЛИКІ ПОЖЕЖІ ЛІСІВ В АМЕРИЦІ. Щойно минулого місяця величезні пожежі лісів навістили стейт Ню-Джерзі. Згоріло тоді 200.000 морґів лісу та 60 будинків купелевої місцевости Лейквуд. Тепер незвичайна спека і посуха знову спричинили пожежі лісів у 24-ох місцях. Досі згоріло 7.000 морґів лісу й багато будинків. Вогонь гасять пожежні сторожі 35-ох громад. Положення дуже грізне.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед присилати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Ґубернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. [illegible]
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34, Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79